

Center for Traume og
Torturoverlevende

Nyhedsbrev

Oktober 2000 - nummer 1

Hjælp tager tid

Omkring hver femte flygtning, der kommer til Danmark, har været udsat for tortur

Tortur efterlader dybe ar på sjælen. Uden hjælp kan det være yderst svært for et menneske med traumatiske oplevelser i bagagen at få hverdagen til at fungere. Små dagligdags gøremål kan blive uoverstigelige forhindringer for både den ramte og familien.

Alligevel kan det tage op til flere år herhjemme, før en flygtning modtager den rette hjælp. For det første tager det ofte lang tid at få identificeret problemet. Langtfra alle fagfolk, som er i kontakt med flygtningene er fortrolige med symptomerne på PTSD (Post-Traumatic-Stress-Disorder). Og så kan det selvsagt være svært at få tilkaldt den rette hjælp. Et andet problem, man som regel støder ind i, er manglen på specialiserede tilbud til traume- og torturofre.

Danmark har fem centre, der behandler ofre for tortur - tre private og to amtslige. Derudover findes der rehabi-

literings- og revalideringsprojekter, som f.eks. projekt 4D her i regionen. Mange af Vejle Amts kommuner har indtil nu også benyttet sig af RCT Haderslev, et privat, statsstøttet rehabiliteringscenter for torturofre. Problemet er bare, at RCT Haderslev har ventetider på op til to år, før en flygtning kan komme i gang med behandlingen.

Tid er kostbar i denne sammenhæng. Man ved, at en person med PTSD har meget svært ved at koncentrere sig. Det betyder blandt andet, at integrationen bliver sat i stå - tilegnelse af et nyt sprog og dét at lære en ny kultur at kende kan være yderst svært. Samtidig kan det at nære omsorg for familie og venner være næsten umuligt. Så PTSD ødelægger ikke kun et enkelt menneskes liv, men sætter dybe spor hos både ægtefælle og børn.

Med det nye Center for Traume og Torturoverlevende, CETT, skulle fagfolk i amtet gerne blive bedre til at opdage og hjælpe flygtning-

ge, som udviser tegn på traumer efter f.eks. tortur. Centret skal være et tilbud både til flygtninge, som kræver behandling - men også til alle de mennesker, der kommer i kontakt med flygtninge. Det vil blandt andet bestå i støtte til udvikling af kompetencer, så fagfolk rundt omkring i amt og kommuner kan føle sig bedre rustet til at tackle de problemer, der opstår, når en flygtning har traumer med i bagagen.

Et helt nyt tilbud er på vej i Vejle Amt. I begyndelsen af 2001 etableres CETT, Center for Traume og Torturoverlevende. Centeret etableres i tæt samarbejde med kommunerne og skal tilbyde behandling, undervisning og metodeudvikling. Dette nummer af CETT Nyhedsbrev er det første af en række nyhedsbreve, der skal være med til at holde kommuner og andre interesserede tæt informeret om implementeringen af CETT.

Interesserede kan fremover få tilsendt CETT Nyhedsbrev ved at henvende sig til BIRTHA Rasmussen, Vejle Amt tlf. 7583 5333 lokal 3584.

Endelig et tilbud til børnene

Behandling af traumatiserede flygtninge har indtil nu kun været rettet mod voksne

Der er mange forventninger til Vejle Amts Center for Traume og Torturoverlevende. Udover at nedbringe ventetiden til behandling af flygtninge med traumer, skal centret tilbyde rådgivning og uddannelse – så ikke mindst børnene i flygtningefamilier fremover kan få den rette hjælp.

"Mange børn og unge i flygtningefamilier bærer rundt på ligeså mange traumer som forældrene. Men holdningen har været, at hvis bare forældrene blev hjulpet, så hjalp det også børnene – men sådan spiller klaveret ikke", siger Lisa Fischel, Flygtninge- og byudvalgs koordinator i Vejle Kommune.

Hun er ikke i tvivl om, at Vejle Amt har valgt den rette model med det nye center, hvor der både skal være tilbud til flygtninge med særlige behov, samtidigt med at fagfolk kan få større indsigt og forståelse for traumatiserede flygtninge. "Vi er nødt til at have det dobbeltsigtede. Indtil nu har traumatiserede flygtningebørn været henvist til amtets eksisterende tilbud til børn. Men de er rettet mod danske børn, og de har ikke haft erfaring nok i arbejdet med flygtninge-

børn", siger Lisa Fischel. Hun bakkes på af socialrådgiver Karen Bjørn fra Juelsminde kommune.

"Vi møder nogle gange børn, som vi er meget bekymrede for. Men alle de tilbud som findes i dag er udarbejdet på baggrund af vestlige børns referencerammer – derfor ser vi frem til at få et sted, hvor man vil se på hele flygtningefamilien. Når faderen i en familie er ramt af traumer, er hans naturlige autoritet nedbrudt – grundstenen i familien er smuldret, så mændene er ikke de eneste ofre".

Et af de største problemer for børnene er måske, at man ikke opdager, hvorfor de har det skidt. Det er her en af centrets andre dele – undervisning – kommer ind i billedet.

Fagfolk som pædagoger, socialrådgivere, lærere, læger og psykologer kan gennem centret få større forståelse for de problematikker, der er omkring flygtningebørn og traumer.

"Det er en god model, hvor vi kan få opkvalificeret fagfolk til at skelne og opdele – så de kan se, hvornår problemerne skyldes almindelige indlæringsvanskeligheder, sociale problemer, hjerneskade eller traumer efter krig", siger Lisa Fischel. Hun mener, at kulturforskelle får skyld for meget, f.eks. at børnene ikke kan til-

pas sig et nyt skolesystem, når det reelle problem er, at børnene har ubehandlede traumer.

"Der er meget berøringsangst forbundet med det her. Vi har jo alle hørt om f.eks. lærere, der har svært ved at tale med børn i deres klasse, som har oplevet et dødsfald. Hvordan tager man så hul på en snak med et barn, som har oplevet krig eller set sin mor blive voldtaget".

Mange kommuner i Vejle Amt har haft gang i forskellige projekter og tiltag om flygtninge. I både Vejle og Juelsminde er man klar over, at flygtningene er et fælles ansvar, og man glæder sig til det samarbejde, CETT gerne skulle afstedkomme.

"Især i små kommuner står man tøvende over for de her problemer. Så det bliver godt med et center, som man kan trække på til egne projekter. Det giver mulighed for handling – også andre steder end normalt", siger Karen Bjørn. Hun mener, at bare det at have et sted at henvende sig – og hvor man kan samle alt den erfaring, der bliver gjort ude omkring, vil være en stor hjælp for de medarbejdere, der arbejder med flygtninge i kommunerne.

Center for Traume og Torturoverleverere

Som et af de første amter i landet etablerer Vejle Amt et rehabiliterings- og udviklingscenter, der bl.a. skal tilbyde behandling af flygtninge med krigs- og torturtraumer.

CETT, Center for Traume og Torturoverleverere, bliver efter alt at dømme navnet på det nye center, som etableres i Vejle Amt ved årsskiftet. Centret placeres fysisk i Fredericia eller Vejle.

Idéen bag centret er, at arbejdet med traumatiserede flygtninge i videst mulig udstrækning integreres i de almindelige systemer. Vi vil altså ikke hive kompetencen ud af systemet og ind i centret – men i stedet bruge centret til at sprede kompetencen så vidt muligt ud. En væsentlig opgave bliver derfor at støtte fagpersoner og institutioner i udvikling af nye metoder.

Samtidigt skal centret tilbyde specialiseret behandling af svært traumatiserede flygtninge – der vil være tilfælde, hvor det almindelige system trods alt ikke kan slå til. Endelig skal centret være igangsætter af og sparringspartner på udviklingsprojekter inden for feltet.

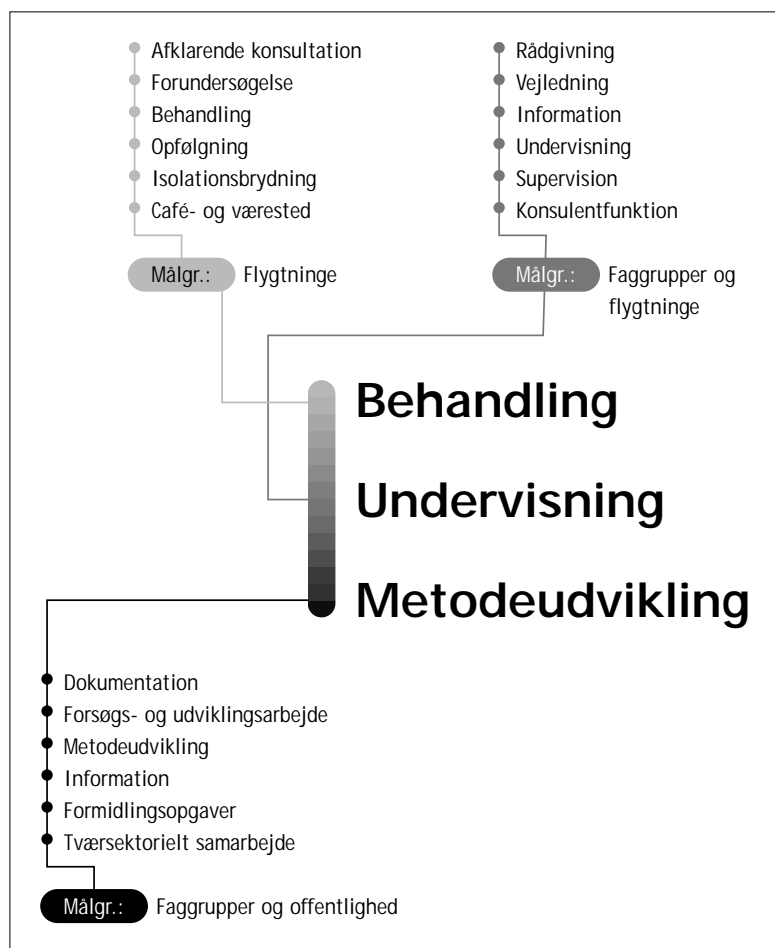
Center for Traume og Torturoverleverere får således tre overordnede og ligeværdige funktioner:

- Behandling
- Undervisning
- Metodeudvikling

Behandling vil blive tilbudt til flygtninge, som har været udsat for krig, tortur og anden organiseret vold. Behandlingen skal være helhedsorienteret og tilgodese psykiske,

somatiske og sociale aspekter såvel som kulturelle aspekter. Alle aldersgrupper (børn, unge og voksne) vil være omfattet af tilbuddet. Normalt vil det være kommunerne, som henviser til og finansierer behandlingen på CETT.

Undervisning, rådgivning og konsulentbistand vil være et andet tilbud fra centret – målgruppen vil primært være

"danske" faggrupper. En central opgave for CETT bliver at støtte og udvikle kompetencer i det normale system, som så kan give en bedre bistand til flygtninge med følger virkninger af krigs- og torturtraumer. Undervisning- og konsulentfunktionen retter sig således mod en bred vifte af forskellige faggrupper inden for amt og kommuner, f.eks. socialrådgivere, lærere, pædagoger, sundhedsplejerske og læger.

Metodeudvikling er sidst, men ikke mindst en opgave for CETT. Ved at igangsætte forsøgs- og udviklingsarbejder skal centret bidrage til, at der udvikles nye behandlings- og samarbejdsmetoder. Centret skal også samarbejde med andre rehabiliterings- og forskningscentre – både nationalt og internationalt.

Det er således et ambitiøst projekt, amtet ved årsskiftet sætter i søen. Samtidigt er det en klar forudsætning for centrets succes, at der fortsat er et tæt samarbejde med kommunerne som de helt centrale samarbejdspartnere. Når Vejle Amt har taget initiativ til at etablere et center af denne karakter, er det bl.a., fordi kommunerne har givet udtryk for, at der her ligger en stor og kompliceret opgave, som det er vanskeligt at løse alene.

Der ligger et grundigt udredningsarbejde – og et tæt samarbejde med kommunerne – bag Amtsrådets beslutning om at gøre en særlig indsats på området. Ambitionen er at skabe et tilbud, der på én gang kan være med til at løse konkrete "her og nu proble-

mer" og samtidigt have et langsigtet og udviklingsrettet perspektiv. Det er centerets overordnede formål, at følger virkninger af krigs- og torturtraumer identificeres, behandles og forebygges så professionelt og effektivt som overhovedet muligt, og at alle borgere i amtet sikres adgang til relevante behandlingstilbud.

CETT skal udvikles gradvist frem til 2003, hvor det forventes at være fuldt implementeret. Til den tid vil centret have en behandlingkapacitet på ca. 30 pladser og et tværfagligt medarbejderteam på omkring 15 ansatte.

Den kommende tid

I oktober og november arbejdes der med at finde egnede lokaler til CETT i Vejle eller Fredericia. Det forventes, at Amtsrådet kan træffe endelig beslutning om centrets fysiske placering på mødet den 22. december 2000.

I begyndelsen af det nye år ansættes leder og øvrige personale til CETT.

Andet nyhedsbrev for CETT udkommer i december måned.

Yderligere informationer om CETT kan fås ved henvendelse til:

fuldmægtig
Trine Tranholm-Bjerg
tlf.: 7583 5333 lokal 3613,
e-mail: tt@vejleamt.dk.

projektleder
Marianne Lauritzen,
tlf.: 7583 5333 lokal 3599,
e-mail: mal@vejleamt.dk.